

OS ARQUIVOS MUNICIPAIS DE PONTEVEDRA:

EVOLUCIÓN E TRATAMENTO

**MIGUEL PEREIRA FIGUEROA (DIR.)
LOURDES PÉREZ-SANTAMARINA FEIJÓO
JOSÉ LUIS CASTRO CARPINTERO**

Pasados vinte e cinco anos cremos de interese ofrecerlles un percorrido pola realidade dos arquivos municipais da provincia de Pontevedra con referencia ás actuacións que dende a Deputación, máis en concreto dende o Servizo de Patrimonio Documental e Bibliográfico, se veñen desenvolvendo con continuidade.

No inicio da década dos anos oitenta do pasado século, diante da situación que na provincia de Pontevedra amosaba o patrimonio documental dos concellos, previo recoñecemento da situación real e comprobadas as dificultades técnicas e económicas das propias entidades locais para dispor o bo funcionamento dos seus arquivos, concíbese e preséntase para a súa aprobación o “Proyecto de organización de los archivos municipales”.

Esta proposta pretendía responder a unha evidente necesidade, comprobada logo da visita e testación fidedigna da propia realidade dos arquivos na totalidade dos concellos da provincia, así como das intencións e posibilidades de que esta realidade mudara polos seus propios medios.

Todo isto plásmase nun informe-proposta elaborado polo arquivista da Deputación, Miguel A. Pereira Figueroa, con data 18 de abril de 1981, sometido, inicialmente, a ditame da Comisión de Educación, Deportes e Turismo baixo a denominación “Plan urgente de organización de los archivos municipales de la provincia de Pontevedra”, nos que logo dunha estimación económica do custo- 1.000.000 de pesetas anuais – se argumentan as seguintes pretensións:

- 1.- Organizar e ordenar cun criterio unificado todos os arquivos da provincia.
- 2.- Contar no arquivo da Deputación cun ficheiro indicativo de toda a documentación da provincia, centralizando a información nun só punto.
- 3.- Estímase necesario un mínimo de tres anos.
- 4.- Valorarase a situación real dos arquivos en toda a provincia.
- 5.- Partiríase dun informe inicial en colaboración cos respectivos secretarios municipais.

Pazos de Borbén: Antigua casa do concello

Pazos de Borbén: Situación inicial (1986)

- 6.- Contaríase con licenciados en letras para esta tarefa, comezando polos casos de maior necesidade e urxencia.
- 7.- Control de todo o proceso por parte do arquiveiro.
- 8.- Presentarase un informe das actuacións ó remate de cada ano.
- 9.- Poderase acordar o traslado da documentación daqueles concellos que non poidan sostelos ou mantelos, sempre que a Deputación os considere de interese.

Superado a tramitación a Comisión de Educación, Deportes e Turismo de 14 de maio de 1981 no seu ditame acorda facer súa e aprobar esta proposta; esta sométese posteriormente a aprobación do Pleno da Corporación provincial de 21 de maio de 1981, que toma o seguinte acordo:

172.- MOCIÓN DEL ARCHIVERO BIBLIOTECARIO DE LA DIPUTACIÓN

“Se aprueba la Moción presentada por el Archivero-Bibliotecario de esta Diputación, relativa al Proyecto de organización de los Archivos Municipales de la Provincia, seleccionando en principio para llevarlo a cabo, los Municipios de Bayona, Marín y Cotobade condicionado en cuanto a ejecución

inmediata a las consignaciones presupuestarias e interesando que por la Xunta de Galicia se colabore con medios personales en el indicado proyecto.”

Este ambicioso “Plan de organización de Archivos Municipales” era unha necesidade que pululaba entre os profesionais da arquivística a nivel nacional, sendo Pontevedra un dos primeiros en levalo á práctica, dotalo económica e tecnicamente e poñerse a traballar a prol da conservación dun rico patrimonio que se descoñecía e que se estragaba. Como obxectivos xenéricos formulábanse xa inicialmente cotas e metas importantes:

- * Clasificar, ordenar e inventariar cun criterio unificado, dentro do posible, todos os arquivos municipais da provincia, favorecendo así o labor administrativo e investigador.
- * Evitar a constante e indiscriminada destrución documental que ata o momento viñan sufrindo, incitando á dotación de locais con equipamentos e materias axeitados en todas as súas facetas (control ambiental, temperatura, iluminación, ventilación, mobiliario...).
- * Centralizar a información (só información, nunca a propia documentación) nun único punto de traballo.

Pazos de Borbén: Remate do primeiro proceso de organización (1987)

Como método de traballo establecíase un proceso regulado:

- * Iníciase coa visita e contacto cos responsables municipais.
- * Elaboración dun pertinente e completo informe inicial.
- * Establecemento das oportunas obrigas que supoñen para os concellos a adecuación dos locais dos arquivos; achegar os materiais necesarios de equipamento (estantes, ficheiro..), mobiliario e caixas de arquivo; compromiso de mantemento do traballo enviando cada tres anos un inventario da nova documentación incorporada; dotación de persoal propio onde fora necesario.

Pola súa parte a Deputación compromete asistencia permanente; organización e ordenación inicial dos fondos e descrición para a súa consulta.

OS RECURSOS HUMANOS

Para esta finalidade destínase a totalidade dos recursos humanos cos que dispuña daquela o Arquivo da Deputación.

O seu arquivista, Miguel A. Pereira Figueroa, asume dende un principio as funcións de negociación e contacto cos concellos, a redacción dos informes e propostas necesarias e a coordinación

e supervisión final dos traballos. Para isto contaba coa colaboración da auxiliar administrativa Marina Piñeiro Novo, sobre quen nos primeiros anos recaeu a maior parte dos traballos mecanográficos e administrativos deste proceso.

Os dous bolseiros cos que se conta, Pablo Taboada Moure e María Luisa Paredes Pazos, substituída logo por Elena Garnelo Mariñas (1984), encárganse entre outras funcións da supervisión do persoal contratado para a organización dos diferentes arquivos.

Para desenvolver o traballo nos diferentes arquivos municipais solicítanse tres “supernumerarios” proponéndose a César López Marras, Elisa Bugallo Vidal, substituída en xuño de 1982 por Consuelo Amoedo Lorenzo, e María Concepción Melero Fernández, os tres licenciados en letras que quedaron nos primeiros postos entre os non propostos no proceso selectivo dos bolseiros do arquivo.

A fórmula de contratación elixida inicialmente para este persoal foi o contrato de arrendamento de servizos, que se realizaba por pequenos períodos temporais que se ían ampliando ó longo dos anos 1982 ata 1986, con cantidades económicas que empezaron en 35.000 pesetas mensuais e chegaron ata as 50.000.

Pazos de Borbén: Actual casa do concello

O ano 1985 supuxo un cambio no proceso, recibindo un forte impulso polo apoio do Instituto Nacional de Emprego, organismo co que se firma un convenio, que logo se mantería en anos sucesivos soamente con pequenas variables de temporalidade e número de contratacións.

Este primeiro convenio foi valorado en 6.000.000 de pesetas, das que o 75% corría a cargo do INEM e o 25% restante da Deputación. Supuxo a contratación de 10 licenciados en letras por un período de seis meses (xullo-décembro) para a organización dos arquivos de Vilagarcía de Arousa, A Estrada, Vilaboa e Ponte Caldelas, en grupos de dous ou tres licenciados por arquivo. O persoal seleccionado neste ano sería:

José Luis Castro Carpintero
María Eugenia Valenzuela Senn
Elena Agüete Landín
José Manuel Castaño García
Antonio Fortes Campos
María del Mar Abilleira Fernández
María Jesús Meaños Tubío
Concepción Contreras Pedrosa
Rafael Pérez Rego
Margarita María Pintos Varela

Esta nova situación provocou no ano 1986 unha modificación na estrutura organizativa do arquivo, toda vez que se crea funcionalmente o Equipo Técnico de Arquivos Municipais (logo Servizo Técnico do Patrimonio Documental - STPDOC) polo que os contratados en arrendamento de servizos, César López Marras, José Luis Castro Carpintero e Lourdes Pérez-Santamarina Feijóo, pasaron ademais de coordinar e supervisar o persoal contratado polo convenio co INEM, a desenvolveren tarefas de asistencia técnica permanente e dirixir outro persoal contratado directamente polos concellos ou en convenios entre concellos e INEM para a organización dos seus arquivos.

Este Equipo Técnico de Arquivos Municipais (ETAM), que programa, coordina, dirixe e supervisa o persoal contratado, amais de colaborar nos distintos procesos técnicos desenvolto, co paso dos anos estabiliza a súa situación laboral, pasando por sucesivas modalidades ata a creación das prazas no cadro de persoal da Deputación, dentro do Servizo de Patrimonio Documental e Bibliográfico. Por outra parte ó longo de todos estes anos viñeron desenvolvéndose con continuidade sucesivos convenios co Instituto Nacional de Emprego ou,

Pazos de Borbén: Traslado e reorganización documental (2001)

Pazos de Borbén: Resultado final do proceso de reorganización no novo local (2001)

logo da oportuna transferencia de competencias, coa Consellería de Familia a través do Servizo Galego de Colocación ou do Programa Labora.

Para completar este colectivo, entre os anos 1989-2000 a Consellería de Cultura incluíu na súa programación a contratación de bolseiros para a organización de arquivos municipais dos diferentes concellos da provincia de Pontevedra, con distintos períodos temporais, que tamén contribuíron no desenvolvemento dos procesos de organización e descrición do patrimonio documental dos concellos, como logo veremos.

Dende 1988 completébase o proceso coa incorporación de auxiliares administrativos para a elaboración dos instrumentos de descrición: inventarios en papel e en ficha, mecanografados de xeito manual ou electrónico. Este proceso realizábase anteriormente os propios licenciados e a auxiliar do Arquivo da Deputación Marina Piñeiro Novo.

Coa incorporación en 1996 ó cadro de persoal de Enrique Seoane Paredes, iníciase o proceso de informatización do propio Arquivo de Deputación e dos arquivos municipais, axilizando e simplificando determinadas partes do proceso e mellorando de modo sensible o acceso e manexo da

información. Para contribuír a este labor, en tarefas de apoio, contratáronse temporalmente ó longo destes anos, con fórmulas diversas, as seguintes persoas: Bárbara Gutiérrez Paz, Luisa Freire Dopazo, Arturo Rey Soto e Javier Vázquez Barbazán.

A posta en marcha da páxina web da Deputación Provincial, dependente do Servizo de Proceso de Datos desta institución, coa colaboración destacada de Carlos Vieira, contribuíu tamén á difusión dos traballos que se viñan desenvolvendo e motivou a normalización de determinados procesos.

Relacionamos de seguido, como testemuño informativo e como agradecemento sentido, a todo o persoal que colaborou co seu esforzo para realizar un traballo ben feito e diligentemente rematado que na maioría das ocasións, sobre todo nos primeiros anos, desenvolveuse en condicións paupérrimas, polo po que se respirou, pola sucidade, polas cargas e descargas, os movementos de inxentes cantidades de papel, a falla de colaboración, o desorde existente... con actuacións que a meirande parte das veces superaban o que se lle debería pedir e co agravante ás veces do pouco interese dos propios concellos.

Persoal en 1986: *contratados en convenio co INEM, por un período de seis meses (xullo-decembro): nove licenciados:*

Manuel Couto Nogueira
Paula Fernández Bañuelos
Esther Fernández Pérez
María Esther González Correa
Montserrat Jaudenes Angoitia
María Jesús Núñez Portela
María Dolores Pereira Oliveira
Leonor Rey Rey
María Eugenia Valenzuela Senn

Persoal en 1987: *contratados en convenio co INEM, por un período de seis meses (xullo-decembro): dez licenciados:*

Elena Agüete Landín
María Jesús Fernández Bascuas
Montserrat Fernández Vázquez
Nuria de los Milagros Vázquez Gutiérrez
Montserrat Jaudenes Angoitia
María Jesús Núñez Portela
María Dolores Pereira Oliveira
Leonor Rey Rey
María Eugenia Valenzuela Senn
María Teresa Cimadevila Estévez

Persoal en 1988: *contratados en convenio co INEM, por un período de seis meses (xullo-decembro): sete licenciados:*

María Jesús Abal Sabarís
Elena Agüete Landín
José Martínez Crespo
Susana Iglesias Pazo
María Josefa Piñón López
Nuria de los Milagros Vázquez Gutiérrez
Sílvia Patiño Bouzas

Dúas auxiliares administrativas:

María Luisa Fraguas Rodríguez
María del Pilar Baamonde Lusquiños

Persoal en 1989: *contratados en convenio co INEM, por un período de seis meses (xullo-decembro): oito licenciados:*

Edelmira Cortegoso Graña
María Teresa Túnhez Landín
María Josefa Piñón López
Luis Miguel Arias Novás
María Teresa Cimadevila Estévez
María del Carmen Pereira Pazos
José Martínez Crespo
Elena Garnelo Mariñas

Catro auxiliares administrativos

María Rosalía Casal Rial
Rosa García Gondariz
José Luis García Lorenzo
María del Pilar García González

Bolseiros seleccionados pola Xunta de Galicia:

Elena Agüete Landín
Nuria de los Milagros Vázquez Gutiérrez
José Luis Pita Carballo
Brixida Álvarez Prado
Alfonso Parada Vilas
Juana María López Oviedo
María José Louro Tubío
Julia Fernández Garza
Gemma López Salazar
María del Mar Abilleira Fernández
Paula Fernández Bañuelos

Persoal en 1990: *contratados en convenio co INEM, por un período de seis meses (xullo-decembro): dez licenciados:*

Julia Bartolomé Villanueva
Josefa Fernández Ayuso
Paula Fernández Bañuelos
Blanca García-Señoráns Álvarez
María Teresa Túnhez Landín
Francisco Valiñas Torres
Elena Garnelo Mariñas
Ofelia Novo Carballal
Isabel Revenga Portela
María del Carmen Pereira Pazos

Tres auxiliares administrativos

María Teresa Rey Carral
María Esther Sánchez Barreiro
María del Carmen Freijeiro Moreno

Bolseiros seleccionados pola Xunta de Galicia:

Edelmira Cortegoso Graña
Carla María Cociña Iglesias
Alfonso Parada Vilas
Nuria de los Milagros Vázquez Gutiérrez
María Jesús Núñez Portela
María Teresa Túnhez Landín

Persoal en 1991: *contratados en convenio co INEM, por un período de tres meses (outubro-décembro): nove licenciados:*

María Jesús Cuesta de Pedro
Marina Díaz Paredes
Susana García Mangas
María Luisa Justo Miras
Paz de la Peña Santos
Irene Tapia Pena
Francisco Redondo Abal
María Puig Pérez-Quevedo
Pilar Gil Romero

Catro auxiliares administrativos

Dolores Fontenla Rodríguez
Rosa María García Ogando
Marisol Vilas Cambeses
Manuela Rodríguez Blanco

Bolseiros seleccionados pola Xunta de Galicia:

Carina Fernández Faya
Juan Lorenzo García Sánchez
Jorge Vidal López
Nuria de los Milagros Vázquez Gutiérrez
Josefa Fernández Ayuso
Edelmira Cortegoso Graña

Persoal en 1992: *contratados en convenio co INEM, por un período de seis meses (xullo-dецembro): catro licenciados:*

María Jesús Cuesta de Pedro
Marina Díaz Paredes
María Luisa Justo Miras
María Puig Pérez-Quevedo

Un auxiliar administrativo

Marisol Vilas Cambeses

Bolseiros seleccionados pola Xunta de Galicia:

Josefa Fernández Ayuso
María José Vilas Barreiro
María del Carmen Pereira Pazos
María Teresa Túñez Landín

Persoal en 1993: *contratados en convenio co INEM, por un período de cinco meses (xullo-novembro): cinco licenciados:*

Marina Díaz Paredes
María Puig Pérez-Quevedo
María José Rodríguez González
María José Villanueva Viñas
Inés Pájaro Porral

Tres auxiliares administrativos

Milagros Argibay Pérez
Ana María Pazos García
María del Carmen Mesías Dacasa

Bolseiros seleccionados pola Xunta de Galicia:

Josefa Fernández Ayuso
María del Carmen Pereira Pazos
María Dolores Poch Mariño
María Teresa Túñez Landín
Isabel Revenga Portela

Persoal en 1994: *contratados en convenio co INEM, por un período de cinco meses (agosto-dецembro): cinco licenciados:*

Antonio Iglesias Pena
Inmaculada Concepción Serrano Plaza
Ana María Álvarez Villar

María Teresa Túñez Landín
Olga Castañeda Rodríguez

Dous auxiliares administrativos

Sonia Domínguez Torres
Adoración Serrano García

Bolseiros seleccionados pola Xunta de Galicia:

Fernando de Frías Conde
Ana María Facal Maroñas
Inés Pájaro Porral
María del Carmen Pereira Pazos
Nuria Hoyos Silva

Persoal en 1995: *contratados en convenio co INEM, por un período de tres meses (xullo-setembro): sete licenciados:*

Leonor Rey Rey
Xosé Luis Méndez Pérez
Guadalupe Maxide Lantero
Irene Tapia Pena
Esther Fernández Pérez
Pilar Rosales Vázquez
Inés Pájaro Porral

Tres auxiliares administrativos:

Estrella Gil Iglesias
María Luisa Serrano Corroto
Mercedes Míguez Solla

Bolseiros seleccionados pola Xunta de Galicia:

Josefa Fernández Ayuso
María del Carmen Pereira Pazos
María del Coro Lomas Lara
María José Liñares Noya

Persoal en 1996: *contratados en convenio co INEM, por un período de tres meses (xullo-setembro): oito licenciados:*

Marina Díaz Paredes
Juan Carlos Villegas García
María Luz Justo Acevedo
Carmen Touzón Fernández
Esther Fernández Pérez
María del Carmen Fariña Fernández
Cristina Villaverde Ruibal
María Sonsoles Ortiz de Urbina González

Tres auxiliares administrativos:

David Estévez Romero
María José Méndez Lariño
Mercedes Míguez Solla

Bolseiros seleccionados pola Xunta de Galicia:

Marta López Francisco
Inés Pájaro Porral
María Teresa Túñez Landín

Persoal en 1997: *contratados en convenio co INEM, por un período de cinco meses (xuño-outubro): doce licenciados:*

Fe Cortiñas Rodríguez
Estrella Omil Ignacio
Carmen Touzón Fernández
Josefa Fernández Ayuso
Inés Pájaro Porral
María Luz Justo Acevedo
María Teresa Túnez Landín
Xosé Luis Méndez Pérez
María del Carmen Fariña Fernández
Manuela González Rey
María José Villanueva Viñas
Cristina Villaverde Ruibal

Catro auxiliares administrativos:

Gerardo Rey Jácome
Ana Isabel Baltasar Veiga
María José González Varela
María del Carmen Freijeiro Moreno

Bolseiros seleccionados pola Xunta de Galicia:

Esther Fernández Pérez
Margarita Veiga Villaverde

Persoal en 1998: *contratados en convenio co INEM, por un período de cinco meses (maio-setembro): oito licenciados:*

Fe Cortiñas Rodríguez
María del Carmen Fariña Fernández
Manuela González Rey
María Begoña Pérez Losada
Isabel Revenga Portela
Mª Belén Rodríguez-Cadarso de la Peña
Carmen Touzón Fernández
María José Villanueva Viñas

Cinco auxiliares administrativos:

Secundina Bouza López
Mercedes Míguez Solla
Rosa Mouriño Beloso
Argentina Rivera Blanco
Bruno Somoza Serantes

Bolseiros seleccionados pola Xunta de Galicia:

Mónica Amigo Suárez
Juan Carlos Carballal Lata
Norma Paz Vigo
María Montserrat Maneiro Bermúdez

Persoal en 1999: *contratados en convenio co INEM, por un período de cinco meses (maio-setembro): oito licenciados:*

Manuela González Rey
María Begoña Pérez Losada
Carmen Touzón Fernández
Ana María Casal Moreira

Esther del Castillo Fondevila
Esther Fernández Pérez
Cristina Peleteiro Gallego
Cristina Villaverde Ruibal

Seis auxiliares administrativos:

María José González Varela
Rosa Mouriño Beloso
Carmen Ordóñez Omil
Isidoro Prado Gómez
Gonzalo Torrado Pérez
María Victoria Iglesias Cascallar

Bolseiros seleccionados pola Xunta de Galicia:

Antonio Iglesias Pena
Juan Carlos Carballal Lata
Rosana Alonso Comesaña

Un operario:

José Ramón Rodríguez Fernández

Persoal en 2000: *contratados en convenio co INEM, por un período de cinco meses (maio-setembro): oito licenciados:*

Manuela González Rey
Alberto Aramburu García-Pintos
Esther del Castillo Fondevila
Cristina Peleteiro Gallego
Carmen Touzón Fernández
Jaime Moíño Vaamonde
María Begoña Pérez Losada
María del Carmen Fariña Fernández

Cinco auxiliares administrativos:

María José Besada Riveiro
Marisol Martínez Vázquez
Rosa Mouriño Beloso (maio-xuño)
Luis Díaz Devesa (xuño-setembro)
Carmen María Chávez Álvarez

Bolseiros seleccionados pola Xunta de Galicia:

Damián Alberto Porto Rico
Ana María Álvarez Villar
Elena Carro Cruz
Purificación García Blanco

Persoal en 2001: *contratados en convenio co INEM, por un período de cinco meses (xullo-novembro): sete licenciados:*

Manuela González Rey
Esther del Castillo Fondevila
Cristina Peleteiro Gallego
Carmen Touzón Fernández
Jaime Moíño Vaamonde
Begoña Pérez Losada
Carmen Fariña Fernández

Tres auxiliares administrativos:

María Sandra Chorén Vilar
Carmen Cereijo Crespo
Beatriz Garrido Muíños

Persoal en 2002: *contratados de acordo co Plan LABORA por un ano: vinteoito licenciados:*

José Luis Bustelo Rodríguez
Vicente García Romero
Manuela González Rey
Victoria Hortas Porto
Iria Jauregui Carrasco
Mónica Núñez Carro
Manuel Pena Pájaro
Roxelio Guillerme Pérez Agulla
Rosa Pérez Diz
Ana María Vallés Castro
Vanessa Laredo Guance
Raquel Torres Fernández
María Dolores Ríos Valiñas
José Luis Varela Ledo
Antonio López Bodaño
Marcos Meijueiro Rey
Carmen Pérez Larrán
Jaime Moíño Vaamonde
José Ramón López Fernández
María Herminia Martínez Pereira
Daniel Menéndez Rodríguez
María Jesús Vidal Rodríguez
Eva González Rodríguez
Álvaro Rodríguez Cid
Ana Gesteira Ponce
Beatriz Barciela Castrelos
Pilar Lago González
José Mario Gómez Penide

Oito auxiliares administrativos:

María José Besada Riveiro
Sonia Domínguez Torres
María Victoria Iglesias Cascallar
María Carrasco Couselo
Beatriz Novas Ferradás
Cristina Pidre Loira
Raquel Pintos García
Gabriel Ángel Vilela Chacón

Tres operarios:

María Cristina Iglesias Pérez
María José Viñuela Fuentes
Antonio Ojea Araújo

Persoal en 2003: *contratados de acordo co Plan LABORA por un período dun ano: seis licenciados:*

Marcos Pereiras Álvarez
José Ramón Pérez Calvelo
Rubén Villar Álvarez
María José Viñuela Fuentes
Jorge Abel Otero
Juan Carlos Fontanes Paz

Tres auxiliares administrativos:

Gemma Piñón Acibeiro
Nuria López Peleteiro
David Estévez Romero

Contratado concello Vilagarcía de Arousa:

Manuel Fuentes Suárez

Un operario:

Aurea María Arosa Arias

Persoal en 2004: *contratados de acordo co Plan LABORA por un período dun ano: seis licenciados:*

Jacobo Domínguez Pedreira
Francisco Orge Ventín
Iñaki Varela Pérez
Iria Chaves Moledo
Montserrat Romero Alonso
Isabel Balchada Bermúdez

Tres auxiliares administrativos:

Ricardo Manuel García Otero
María Mercedes Costado Pastoriza
Beatriz Picó Álvarez

Un operario:

José Ramón Díaz Cerviño

Persoal en 2005: *contratados de acordo co Plan LABORA por período dun ano: cinco licenciados:*

María Torres Hermida
Jorge Abel Otero
Alfonso Ferreiro Monteagudo
Borja Mazaira Fernández
Lara María Moldes González

Tres auxiliares administrativos:

Cristina Nogueira Louzao
María del Carmen Rodríguez López
María del Carmen Delgado Ponte

Dous operarios:

María Victoria Iglesias Cascallar
Juan Manuel Fernández Rey

Xunto ó persoal propio nalgúns casos os concellos, ben directamente, ben mediante convenios co INEM, achegan persoal para o desenvolvemento dos procesos de organización. Este é o caso de María Jesús Barral Varela (Meis 1986); Manuel Cortés Couselo (Valga 1986); Carlos Pérez Guisado (Mondariz 1986); Dolores Gamallo (Tui 1984-2005); Delio Fernández González (Vilaboa 2001-2005); Ana Isabel Iglesias Fernández e Sofía Martínez Araújo (Fornelos de Montes 2004-2005); Darío Manuel Doval Blanco, Óscar Rey Muñiz e Manuel Fuentes Suárez (Vilagarcía de Arousa 2004); María Jesús Fernández Bascuas (A Estrada 2002-2005); Cristina Aballe Román (Nigrán 2000-2005); Francisco Javier Casás Mariño (Moaña 2001-2005); Joaquín Suárez Vicente (O Rosal 1998-2005); Belarmino Barreiro Rosales (Bueu 2004); Elena Agüete Landín (O Grove 1996-2002); Diana Lago Álvarez (Mos 2003-2005); Concepción Castro Esperón e María Leal González (Poio 2002-2005); Antonio José Groba Diéguez (Ponteareas 1999-2005); Juan Ángel Tornero López (Redondela 1998-2005); Alberto Aramburu García-Pintos (Sanxenxo 2001-2005); José Ramón López Fernández (Lalín 2003-2005).

AS INSTALACIÓNS

Nos locais nos que se conserva o patrimonio documental das diferentes entidades locais da provincia tamén se aprecia unha considerable melloría ó longo destes anos, parella ás melloras que se produciron nas casas dos concellos.

Aínda que a programación específica das actuacións en arquivos municipais deseñada dende a Deputación de Pontevedra non chegou nunca a incluír partidas orzamentarias concretas para a mellora de locais ou dotación de equipamentos, si se obrigaba os concellos a melloraren as instalacións previamente ó proceso de organización, ofrecendo o asesoramento e as indicacións pertinentes a fin de conseguir condicións de habitabilidade e ambientais axeitadas para a conservación dos documentos.

Excepcionalmente, nalgúns casos concretos -entidades locais menores, xulgados de paz...- acometeuse a instalación de pequenos equipamentos (estantes, ficheiros, mobiliario...) ou a achega dos materiais necesarios para o traballo (caixas, fichas...) con cargo ó orzamento do propio Arquivo Provincial.

En todo caso, amais da esixencia e do labor de concienciación desenvolto co gallo do proceso de organización, serían as achegas que dende a Xunta de Galicia (Consellerías de Presidencia ou de Xustiza e Interior...) se fixeron con regularidade para a mellora das casas dos concellos as que provocarían a mellora sensible nos locais de arquivo.

Pola súa parte a Consellería de Cultura, durante algúns anos proporcionou tamén pequenas axudas específicas para obras e equipamentos en locais de arquivo que contribuíron tamén a mellorar as condicións dalgúns concellos.

Sendo notoria a posibilidade de mellora e coas carencias que aínda se aprecian é certo que as instalacións alcanzaron un grao satisfactorio, xeralizándose o uso de estantes metálicos, moitas veces compactados, o uso de deshumificadores e sistemas de control de temperatura, a existencia de ficheiros metálicos e equipamentos para traballo e consulta da documentación...

En todo caso, aínda carecemos dunha concepción de locais para esta finalidade -só A Estrada ten un local específico para arquivo- sendo corrente o uso de espazos secundarios (sotos ou faiados) non requiridos para outros servizos e, o que resulta máis perigoso, teñen moita mobilidade, sendo moitos os casos de traslados ocorridos nos últimos anos, tanto a instalacións fóra da casa do concello como dentro dela.

Se tomamos como referencia a publicación que no ano 1990 elaboramos sobre a realidade das instalacións dos arquivos -revista *Pontevedra: estudos provinciais* nº 6- podemos observar que de 61 concellos (exceptuando Pontevedra e Vigo, de información difusa) as condicións dos locais, por cambio de situación, na maior parte dos casos, ou por ampliación noutros, modificáronse en 43 concellos, algo máis do 70%.

Concello	1989			Fóra	2005		
	nº	m ²	Situación		nº	m ²	Situación
AGOLADA	1	24	Planta segunda		1	24	Planta segunda
ARBO	2	50	Planta baixa		2	40	Baixo cuberta
BAIONA	1	22	Planta primeira		4	106	Planta baixa, 1ª e 2ª
BARRO	2	66	Baixo cuberta		1	45	Soto
BUEU	6	228	Baixo cuberta	Si	2	98	Casa da cultura de Cela
CALDAS DE REIS	2	42	Planta baixa		2	40	Planta baixa
CAMBADOS	3	95	Baixo cuberta		3	120	Baixo cuberta
CAMPO LAMEIRO	1	13	Soto		2	31	Soto
CANGAS	2	90	Planta baixa e primeira	Si	4	180	Soto casa do concello. Casa de oficios.
CAÑIZA, A	2	19	Planta baixa		3	50	Planta baixa
CATOIRA	2	48	Baixo cuberta		2	48	Baixo cuberta
CERDEDO	2	65	Baixo cuberta		2	65	Baixo cuberta
COTOBADÉ	1	88	Baixo cuberta		1	88	Baixo cuberta
COVELO	1	60	Planta terceira		1	60	Planta terceira
CRECENTE	1	112	Baixo cuberta		1	112	Baixo cuberta
CUNTIS	1	63	Planta segunda		1	63	Planta segunda

DOZÓN	1	10	Planta baixa		2	22	Planta baixa
ESTRADA, A	1	114	Baixo cuberta	Si	2	180	Edificio Arquivo
FORCAREI	2	65	Planta baixa		2	65	Planta baixa
FORNELOS DE MONTES	1	16	Planta baixa		1	16	Planta baixa
GONDOMAR	2	39	Soto e baixo cuberta	Si	1	65	Baixo cuberta da Casa de cultura
GROVE, O	2	36	Baixo cuberta	Si	1	30	Planta baixa da casa da Cultura
GUARDA, A	3	30	Soto	Si	3	125	Soto da casa do concello. Casa da cultura
ILLA DE AROUSA	-	-	-		1	32	Segunda planta
LALÍN	2	25	Planta baixa	Si	1	70	Antiga Biblioteca. Museo dos Títeres.
LAMA, A	1	30	Planta baixa		1	30	Planta baixa
MARÍN	1	32	Baixo cuberta		-	-	-
MEAÑO	2	30	Planta primeira		1	46	Planta baixa
MEIS	1	46	Planta baixa		1	46	Planta baixa
MOAÑA	1	35	Planta baixa	Si	1	35	Planta baixa
MONDARIZ	2	46	Planta primeira		1	45	Soto
MONDARIZ-BALNEARIO	1	12	Planta segunda		1	43	Baixo cuberta
MORAÑA	1	57	Baixo cuberta	Si	1	60	Antiga escola unitaria
MOS	3	56	Baixo cuberta	Si	1	36	Biblioteca Petelos
NEVES, AS	2	45	Planta primeira e soto		2	60	Soto
NIGRÁN	1	35	Soto		1	68	Soto
OIA	1	35	Planta baixa		1	35	Planta baixa
PAZOS DE BORBÉN	1	25	Baixo cuberta		1		Planta baixa
POIO	1	12	Planta baixa		1	62	Semisoto
PONTE CALDELAS	1	22	Planta baixa		3	89	Entreplanta
PONTEAREAS	2	140	Baixo cuberta		2	56	Entreplanta
PONTECESURES	1	252	Semisoto		2	72	Semisoto
PONTEVEDRA	-	-	-	-		-	
PORRIÑO	2	42	Plantas quinta e sexta		2	46	Soto e planta baixa
PORTAS	1	30	Planta segunda		2	40	Baixo cuberta
REDONDELA	2	40	Planta baixa		4	40	Planta baixa
RIBADUMIA	1	23	Baixo cuberta		2	28	Baixo cuberta
RODEIRO	1	20	Planta primeira		1	45	Edificio do Xulgado
ROSAL, O	1	25	Planta primeira		3	63	Baixo cuberta
SALCEDA DE CASELAS	1	30	Baixo cuberta		1	45	Planta baixa
SALVATERRA DE MIÑO	2	32	Planta baixa		1	90	Baixo cuberta
SANXENXO	1	40	Baixo cuberta	Si	1	120	Planta baixa
SILLEDA	10	80	Baixo cuberta		10	80	Baixo cuberta
SOUTOMAIOR	1	18	Planta baixa		2	36	Baixo cuberta
TOMIÑO	2	41	Baixo cuberta		3	95	Baixo cuberta e entreplanta
TUI	2	90	Semisoto		3	140	Semisoto
VALGA	1	60	Planta primeira		1	160	Baixo cuberta
VIGO	-	-	-		-	-	-
VILA DE CRUCES	3	40	Planta baixa e primeira		1	45	Soto
VILABOA	1	28	Planta baixa		1	70	Baixo cuberta
VILAGARCÍA DE AROUSA	2	240	Baixo cuberta		6	280	Baixo cuberta, soto e entreplanta
VILANOVA DE AROUSA	1	30	Planta baixa	Si	2	110	Primeira planta mercado

*En negra concellos que non teñen modificado o seu local.

Casa da cultura e biblioteca de Cela (Bueu)

A día de hoxe son doce os concellos que habilitaron locais para a conservación do seu patrimonio en locais fóra da casa do concello (casa de cultura, bibliotecas ou edificios para arquivo), supondo na maior parte dos casos, dada a carencia de persoal, unha merma no servizo e atención deste. A mesma posibilidade está en estudo noutros casos ante a manifesta imposibilidade espacial que se aprecia nalgúns casos de concellos, agravada polo aumento dos seus servizos e do persoal.

Os estantes compactados, de elevado custo pero de incuestionable aproveitamento espacial, foron instalados en catorce arquivos municipais; a práctica totalidade conta con aparatos deshumificadores e sistemas de calefacción. Así mesmo, as condicións de limpeza, ventilación e aireación, luminosidade e habitabilidade en xeral, xa son aceptables.

CONSERVACIÓN

Contribuír á mellora da conservación documental é unha das variables polas que se actúa no conxunto dos arquivos municipais da provincia de Pontevedra. Neste senso véñense desenvolvendo actuacións preventivas que, unidas á antedita

mellora dos espazos e dos equipamentos e materiais de instalación, permiten conseguir este obxectivo.

Púxose en marcha no ano 2002, con continuidade xa durante catro anos consecutivos, o Plan de desinfectación, desinsectación e desratización, coordinado polo Servizo Técnico do Patrimonio Documental, específico para aqueles locais que veñen cumprindo a función de depósitos documentais (arquivos) nos diferentes concellos da provincia.

Téntase con esta actuación contribuír cun paso máis á paralización do proceso dexenerativo dos fondos documentais, a engadir ós xa dados polos propios concellos na mellora de locais, instalacións e equipamentos e as actuacións de organización e descrición da documentación conservada.

Con isto dáse continuidade a esta actuación preventiva e terapéutica contra insectos, roedores e parasitos que afectan en gran número á integridade e estabilidade dos compoñentes materiais dos documentos, que complementa os habituais controis de nivel de humidade conseguidos, especialmente pola xeneralizada instalación de deshumificadores.

O custo deste Plan, con cargo integro ó orzamento do Servizo do Patrimonio Documental e Biblio-

Proceso de traslado ó novo local e reorganización documental (2003-2004)

Bueu. Resultado final do proceso de reorganización (2004)

gráfico da Deputación, alcanza os 12.000 €. Inclúe cada ano dous servizos completos de desinfectación, desratización e desinsectación para desenvolver entre o 1 de xuño e o 30 de setembro, coa particularidade previsible do selado necesario dos locais nos que se actúe por un período de corenta e oito horas en cada actuación, con produtos debidamente controlados e coas oportunas autorizacións sanitarias.

Beneficiouse nestes anos un total de 42 arquivos municipais: Arbo, Baiona, Barro, Caldas de Reis, Cambados, Campo Lameiro, A Cañiza, Catoira, Cerdedo, Cotobade, Covelo, Cuntis, Dozón, Forcarei, Gondomar, O Grove, A Guarda, A Lama, Meaño, Meis, Mondariz, Mondariz-Balneario, Moraña, Mos, As Neves, Nigrán, Poio, Ponte Caldelas, Pontecesures, Portas, Ribadumia, O Rosal, Sanxenxo, Salvaterra de Miño, Silleda, Tomiño, Valga, Vila de Cruces, Vilaboa, Vilagarcía de Arousa e Vilanova de Arousa.

Na procura de formación dos profesionais e de fomentar coñecementos teórico-prácticos relacionados cos soportes documentais, especialmente papel, así como co seu tratamento preventivo e restaurador, organizáronse xa dez edicións dun curso de conservación e restauración de docu-

mentos e restauración de documento e obra gráfica en soporte papel, impartidos a maioría deles por Eva García Amador, cualificada profesional, que ocupa o posto de restauradora do Arquivo do Reino de Galicia.

Con esta formación pretendeuse tamén, dalgún xeito, forzar a creación da sección de papel dentro do plan de estudos da Escola Superior de Conservación e Restauración de Bens Culturais de Galicia, con sede na cidade de Pontevedra, iniciándose un proceso de sensibilización e demanda que podería dar os seus froitos, toda vez que para os vindeiros cursos se ten a esperanza de que se inclúa esta especialidade, xunto ás xa existentes de arqueoloxía, pintura e escultura.

Os obxectivos específicos destes cursos son os de aproximar a restauradores doutras especialidades, arquivistas e técnicos, á conservación preventiva e á restauración de documentos en papel, facilitando coñecementos sobre a natureza do soporte, as súas características e necesidades.

O programa inclúe unha parte teórica e outra práctica. O aspecto teórico abarca a natureza do papel e dos elementos sustentados; as causas de degradación: físicas, químicas e biolóxicas; a conservación preventiva. Metodoloxía; os criterios de

Novo edificio do arquivo municipal da Estrada (2003)

restauración e o proceso; as actuacións en caso de sinistro e a prevención de riscos laborais.

No aspecto práctico trátase se proceder ó recoñecemento do estado de conservación; da limpeza mecánica e con disolventes; da medida de PH e desacidificación; do reapresto, da laminación, da reintegración do soporte e do prensado e montaxe.

PROCESO TÉCNICO

No desenvolvemento dos diferentes procesos de organización, ordenación, instalación e descrición do patrimonio documental dos concellos podemos distinguir tres fases diferenciadas e marcadas cronoloxicamente:

- * De 1981 a 1984: atopámonos nunha fase inicial de valoración, programación, avaliación da realidade documental, elaboración de cadro de clasificación e primeiras aplicacións reais nos arquivos municipais.
- * No ano 1985-1986, coa multiplicación do persoal dispoñible e a elaboración dunha estrutura organizativa estable (Equipo Técnico de

Arquivos Municipais), acélerase o proceso organizativo e iníciáanse procesos paralelos de asistencia permanente e de incorporación da documentación xerada nos últimos anos. Así mesmo, os procesos de asistencia, diante da demanda e presión recibida, ábrense a outros patrimonios documentais distintos dos concellos: xulgados de paz, entidades locais menores, mancomunidades.

Para a clasificación dos fondos segue a utilizarse un cadro funcional elaborado *ad hoc*, que diferencia tanto na instalación coma na propia clasificación os libros e os documentos, distribuído en tres seccións –A.-Administración xeral, B.-Obras e urbanismo e C.-Servizos patrimoniais e económicos- desenvolvido moi profusamente cunha dixitalización numérica.

Logo da ordenación cronolóxica e, máis puntualmente, alfabética das series e subseries resultantes, elaborábanse para cada arquivo, mecanográficamente e en duplicado, un cadro de clasificación, coa información específica de cada fondo; un

Estantería compactada no arquivo da Estrada

inventario que recolle a información de cada unidade de instalación – libro ou caixa; e un catálogo en fichas que describen algúns casos concretos a nivel de expediente (obras maiores, expedientes de patrimonio ou persoal...etc.)

A continuidade do proceso conleva a organización da totalidade dos arquivos municipais e a instauración dun proceso máis ou menos regular no tempo de asistencia e reincorporación documental naqueles concellos que o solicitan.

* A partir de 1994, esporadicamente e como primeiras experiencias pola provisionalidade na que se atopaba o proceso, e dende 1996 xa de forma xeralizada, empréndese un novo proceso que deriva na realidade actual, motivado pola incorporación da informática ó proceso técnico e pola intención de adaptar todo o proceso á nova realidade consensuada a nivel nacional: un novo cadro de clasificación, con catro seccións -Goberno, Administración, Servizos e Facenda-, con 27 subseccións e algo máis de 150 series, de ampla concepción e posible desenvolvemento a nivel de subserie nos casos que se estime oportuno.

Isto provoca retomar o proceso de organización de novo na totalidade dos concellos, tanto fisicamente como na elaboración dos pertinentes instrumentos descritivos, ardua tarefa que se emprende sen dilación e que a día de hoxe, nove anos despois, agás dous casos puntuais nos que a situación actual fai imposible acometer o proceso, se atopa rematada.

Esta nova actuación complementase coa xeralización definitiva dos procesos de incorporación de nova documentación xerada nos últimos anos polas diferentes administracións e conleva a informatización dos instrumentos de descrición e, con isto, a súa moito maior profusión e profundidade. Cada arquivo conta, tanto en soporte tradicional coma informático, co seu cadro de clasificación específico, coa información de datas extremas e unidades de instalación. Co seu inventario somero, relacionando as unidades de instalación coas series que inclúe a súa data extrema; e o inventario detallado, que describe abondo a totalidade dos expedientes para garantir a súa localización.

O desenvolvemento temporal dos procesos no período 1981-2005, incluíndo os traballos técnicos de clasificación e ordenación documental e descrición dos fondos, sería o seguinte:

ANO 1981-1982: Organización dos arquivos municipais de: COTOBADE e BAIONA.

ANO 1983: Organización dos arquivos municipais de: VILANOVA DE AROUSA, CALDAS DE REIS (1ª fase) e MARÍN (1ª fase).

ANO 1984: Organización dos arquivos municipais de: TUI (1ª fase), POIO e VILAGARCÍA DE AROUSA (1ª fase).

ANO 1985: Organización dos arquivos municipais de: PONTE CALDELAS, VILABOIA, VILAGARCÍA DE AROUSA (2ª fase) e A ESTRADA (1ª fase).

ANO 1986: Organización dos arquivos municipais de: PONTEAREAS, CERDEDO, A LAMA, GONDOMAR, RIBADUMIA, MEIS (1ª fase), MONDARIZ (1ª fase), VALGA (1ª fase) e A ESTRADA (2ª fase).

ANO 1987: Organización dos arquivos municipais de: SOUTOMAIOR, MEIS (2ª fase), CANGAS, A ESTRADA (3ª fase), VALGA (2ª fase), CAMBADOS (1ª fase), MONDARIZ (2ª fase), TUI (2ª fase) e NIGRÁN (1ª fase).

ANO 1988: Organización dos arquivos municipais de: SANXENXO, REDONDELA, SILLEDA, CAMBADOS (2ª fase) e CUNTIS (1ª fase).

Traballos de reincorporación documental e asistencia técnica directa nos concellos de VILAGARCÍA DE AROUSA e PONTE CALDELAS.

ANO 1989: Organización dos arquivos municipais de: LALÍN, DOZÓN, AGOLADA, BUEU, SALVATERRA DE MIÑO, CATOIRA, A GUARDA (1ª fase), MONDARIZ-BALNEARIO, MORAÑA, CAMPO LAMEIRO, PAZOS DE BORBÉN e TOMIÑO (1ª fase).
Traballos de reincorporación documental e asistencia técnica directa nos concellos de POIO, COTOBADE.

ANO 1990: Organización dos arquivos municipais de: O GROVE, A GUARDA (2ª fase), AS NEVES, MARÍN (2ª fase), TOMIÑO (2ª fase), CALDAS DE REIS (2ª fase), MOS, NIGRÁN e CUNTIS (2ª fase).
Traballos de reincorporación documental e asistencia técnica directa nos concellos da LAMA, PONTEAREAS, CUNTIS e NIGRÁN.

ANO 1991: Organización dos arquivos municipais de: FORNELOS DE MONTES, FORCAREI, CRECENTE, O ROSAL e MEAÑO.

Traballos de reincorporación documental e asistencia técnica directa nos concellos de MORAÑA, RIBADUMIA, SOUTOMAIOR, CALDAS DE REIS e VILAGARCÍA DE AROUSA.

Organización dos arquivos dos Xulgados de Paz do ROSAL, MONDARIZ-BALNEARIO e SOUTOMAIOR.

ANO 1992: Organización dos arquivos municipais de: ARBO, COVELO, A CAÑIZA, PONTECESURES, OIA e BARRO.

Traballos de reincorporación documental e asistencia técnica directa nos concellos de CERDEDO, PAZOS DE BORBÉN, CAMBADOS, O GROVE, A GUARDA e VILABOIA.

Organización dos fondos dos Xulgados de Paz de ARBO, PONTECESURES e COVELO.

ANO 1993: Reorganización de acordo co novo cadro de clasificación dos arquivos municipais de: PORTAS, PORRIÑO, VILA DE CRUCES, RODEIRO e SALCEDA DE CASELAS.

Reincorporación documental nos arquivos municipais de SANXENXO, POIO e COTOBADE.

Organización dos fondos documentais da Entidade Local Menor de BEMBRIVE.

ANO 1994: Reorganización de acordo co novo cadro de clasificación dos arquivos municipais de: BAIONA, GONDOMAR, MONDARIZ, MOS, DOZÓN e SILLEDA.

Reincorporación documental nos concellos de MEIS, PAZOS DE BORBÉN, SOUTOMAIOR e AS NEVES.

Organización do arquivo do Xulgado de Paz de PAZOS DE BORBÉN.

ANO 1995: Reorganización de acordo co novo cadro de clasificación dos arquivos municipais: PONTEAREAS, COVELO, O GROVE, MONDARIZ-BALNEARIO, CAMPO LAMEIRO, VILANOVA DE AROUSA e CRECENTE.

Acometéronse traballos de reincorporación documental nos concellos de VILA DE CRUCES, SALCEDA DE CASELAS E A GUARDA.

ANO 1996: Reorganización de acordo co novo cadro de clasificación dos arquivos municipais do GROVE, CATOIRA, FORCAREI, AGOLADA, MOAÑA E PONTE CALDELAS.

Reincorporación documental nos arquivos municipais de VILANOVA DE AROUSA e COTOBADE.

Organización dos fondos documentais do Xulgados de Paz de COTOBADE.

Organización do patrimonio documental das Entidades Locais Menores de ARCOS DA CONDESA, QUEIMADELOS, VILASOBROSO, MORGADÁNS, PAZOS DE REIS, CHENLO, CAMPOSANCOS E BERÁN.

ANO 1997: Reorganización de acordo co novo cadro de clasificación dos arquivos municipais de: RIBADUMIA, A LAMA, TOMIÑO, MEAÑO, ARBO e O ROSAL.

Organización dos fondos documentais dos Xulgados de Paz de RIBADUMIA, PORTAS, MEIS, MEAÑO e CATOIRA.

ANO 1998: Reorganización de acordo co novo cadro de clasificación dos arquivos municipais de: CUNTIS, CAMBADOS e CAMPO LAMEIRO.

Reincorporación documental nos arquivos municipais de ARBO, CATOIRA, AS NEVES, VILA DE CRUCES, RODEIRO, DOZÓN, FORCAREI, MONDARIZ-BALNEARIO, O GROVE e REDONDELA

Organización dos fondos documentais do SERVIZO FORESTAL DA DELEGACIÓN PROVINCIAL DA CONSELLERÍA DE AGRICULTURA.

ANO 1999: Reorganización de acordo co novo cadro de clasificación dos arquivos municipais: BARRO, A GUARDA, VILABOA e CERDEDO.

Actualización e informatización de MONDARIZ, AGOLADA, SILLEDA, COVELO, CRECENTE e MONDARIZ-BALNEARIO e preparación informática dos instrumentos de descrición dos arquivos municipais de: MONDARIZ, SALCEDA DE CASELAS, CUNTIS E CAMBADOS, SILLEDA, AGOLADA, VILABOA, CERDEDO, A GUARDA, VILANOVA DE AROUSA, BAIONA, GONDOMAR, MOS, PONTEAREAS E PORRIÑO.

Organización dos fondos documentais dos Xulgados de Paz de AGOLADA e CERDEDO.

ANO 2000: Reorganización de acordo co novo cadro de clasificación dos arquivos municipais de: COTOBADE, SANXENXO, MORAÑA, PONTECESURES, CALDAS DE REIS (Bolseiros Xunta) e NIGRÁN (Bolseiros Xunta).

Reincorporación documental nos arquivos municipais de CAMBADOS (continuación), VILANOVA DE AROUSA (continuación), A LAMA, PONTE CALDELAS, MEIS, AS NEVES, VILA DE CRUCES.

Organización dos fondos documentais do Xulgados de Paz de MORAÑA

ANO 2001: Reorganización de acordo co novo cadro de clasificación dos arquivos municipais dos Concellos de PAZOS DE BORBÉN, A CAÑIZA e POIO.

Reincorporación documental nos arquivos municipais de CALDAS DE REIS (continuación), CATOIRA, ARBO, TOMIÑO, RIBADUMIA, VILANOVA DE AROUSA, MEIS, VILABOA.

Organización dos fondos documentais nas Entidades Locais Menores de BERÁN E BEMBRIVE.

ANO 2002: Reorganización de acordo co novo cadro de clasificación dos arquivos municipais de SALVATERRA DE MIÑO, OIA, A ESTRADA, VALGA, LALÍN, REDONDELA, FORNELOS DE MONTES e VILAGARCÍA DE AROUSA.

Reincorporación documental nos arquivos municipais de MEIS, SALCEDA DE CASELAS, AS NEVES, COVELO, CRECENTE, MONDARIZ, MONDARIZ-BALNEARIO, O GROVE, VILANOVA DE AROUSA, BARRO, CAMPO LAMEIRO, VILA DE CRUCES, GONDOMAR, BAIONA.

Organización dos fondos documentais dos Xulgados de Paz de BAIONA, BARRO, BUEU, CAMPO LAMEIRO, A CAÑIZA, CRECENTE, CUNTIS, DOZÓN, FORNELOS DE MONTES, GONDOMAR, O GROVE, A GUARDA, MOAÑA, MONDARIZ, MONDARIZ-BALNEARIO, MOS, AS NEVES, NIGRÁN, OIA, POIO, PONTE CALDELAS, RODEIRO, SALCEDA DE CASELAS, SALVATERRA DE MIÑO, SILLEDA, TOMIÑO, VALGA, VILA DE CRUCES, VILABOA E VILANOVA DE AROUSA.

Incorporacións na Entidade Local Menor de BEMBRIVE.

ANO 2003: Reorganización de acordo co novo cadro de clasificación dos arquivos municipais da ESTRADA (continuación), VILAGARCÍA DE AROUSA (continuación).

Reincorporación documental nos arquivos municipais de BAIONA (continuación), PONTECESURES, PORRIÑO, MOS, PONTE CALDELAS, RODEIRO, SILLEDA, CUNTIS e A GUARDA.

ANO 2004: Reorganización de acordo co novo cadro de clasificación do arquivo municipal de BUEU.

Primeira organización documental do arquivo municipal da ILLA DE AROUSA.

Reincorporación documental nos arquivos municipais de TOMIÑO, CAMBADOS e RIBADUMIA.

Organización do arquivo da MANCOMUNIDADE DO SALNÉS.

Reincorporación documental no arquivo do INSTITUTO DE PONTEVEDRA.

Organización dos arquivos das Irmandades de Labradores e Gandeiros de TOMIÑO, DOZÓN, RODEIRO, PONTESAMPAIO e MONDARIZ-BALNEARIO.

Organización do arquivo da Cámara Agraria Provincial.

ANO 2005: Reorganización de acordo co novo cadro de clasificación dos arquivos municipais de NIGRÁN (continuación) e TUI.

Asistencia técnica e reincorporación documental nos arquivos municipais de ARBO, A CAÑIZA, COTO-

O resultado deste conxunto de actuacións permite concluír que na actualidade se ten paralizado o proceso destrutivo que viña sufrindo o patrimonio documental dos concellos, tal e coma constatan as moitas perdas documentais verificables, por causas diversas.

Garantida a conservación tamén atopamos fondos organizados, todos eles cun mesmo criterio e cos instrumentos descritivos suficientes para o seu manexo e consulta.

A práctica totalidade atópase actualizado e coa documentación xerada recentemente incorporada, toda vez que dende o ano 2003 en todos os arqui-

BADE, MONDARIZ, AS NEVES, PAZOS DE BORBÉN, PORTAS, RIBADUMIA, SALCEDA DE CASELAS, SALVATERRA DE MIÑO, VILA DE CRUCES, VILANOVA DE AROUSA, MEAÑO, A LAMA, MOS, MORAÑA, O GROVE, NIGRÁN, CERDEDO, MONDARIZ-BALNEARIO, FORCAREI, COVELO, CUNTIS, CRECENTE, BUEU, VALGA, BARRO, BAIONA, CAMBADOS, PONTECESURES, LALÍN, FORNELOS DE MONTES, REDONDELA, POIO e A ESTRADA.

Asistencia técnica e reincorporación documental nos arquivos das Entidades Locais Menores de QUEIMADELOS, MORGADÁNS e PAZOS DE REIS.

vos municipais, agás Cangas, Marín e Soutomaior, se desenvolveron actuacións de asistencia técnica permanente e reincorporación documental.

Para visualizar os resultados ofrecemos os seguintes datos e táboas:

Datos: sobre anos de actuación en cada arquivo municipal, ano de informatización dos instrumentos de descrición, número de unidades de instalación e número de rexistros da base de datos do inventario detallado (descrición a nivel de expediente).

<i>Concello</i>	<i>Reincorporación e actualización documental</i>	<i>Informa- tización</i>	<i>Unidades Instalación</i>	<i>Rexistros</i>
AGOLADA	1989,1996,1999,2003	1999	740	4.295
ARBO	1992,1997,1998,2001,2005	1998	1.690	10.262
BAIONA	1981,1982,1994,2002,2005	2002	2.624+83	16.896+1.494
BARRO	1992,1999,2002,2005	1999	1.367	7.983
BUEU	1989,2004,2005	2004	2.775	25.449
CALDAS DE REIS	1983,1990,1991,2000,2001	2001	2.133	11.910
CAMBADOS	1987,1988,1992,1998,1999,2000,2004,2005	1999	3.759	22.527
CAMPO LAMEIRO	1989,1995,1998,2002	1998	647	3.298
CANGAS	1987			
CAÑIZA, A	1992,2001,2005	2001	1.928	12.134
CATOIRA	1989,1996,1998,2001,2004	1998	879	7.456
CERDEDO	1986,1992,1999,2002,2005	1999	847	4.570
COTOBADÉ	1981,1982,1993,1996,2000,2005	1996	1.516	10.460
COVELO	1992,1995,1999,2002,2005	1999	1.032	4.168
CRECENTE	1991,1992,1995,1999,2002,2005	1999	1.189	6.537
CUNTIS	1988,1990,1991,1997,1998,1999,2003,2005	1999	1.803	10.037
DOZÓN	1989,1994,1998,2003	1998	607	3.827
ESTRADA, A	1985,1986,1987,2002,2003,2005	2002	6.695	32.298
FORCAREI	1991,1992,1996,1998,2005	1996	1.974	10.671
FORNELOS DE MONTES	1991,1992,2002,2003,2005	2002	1.003	6.579

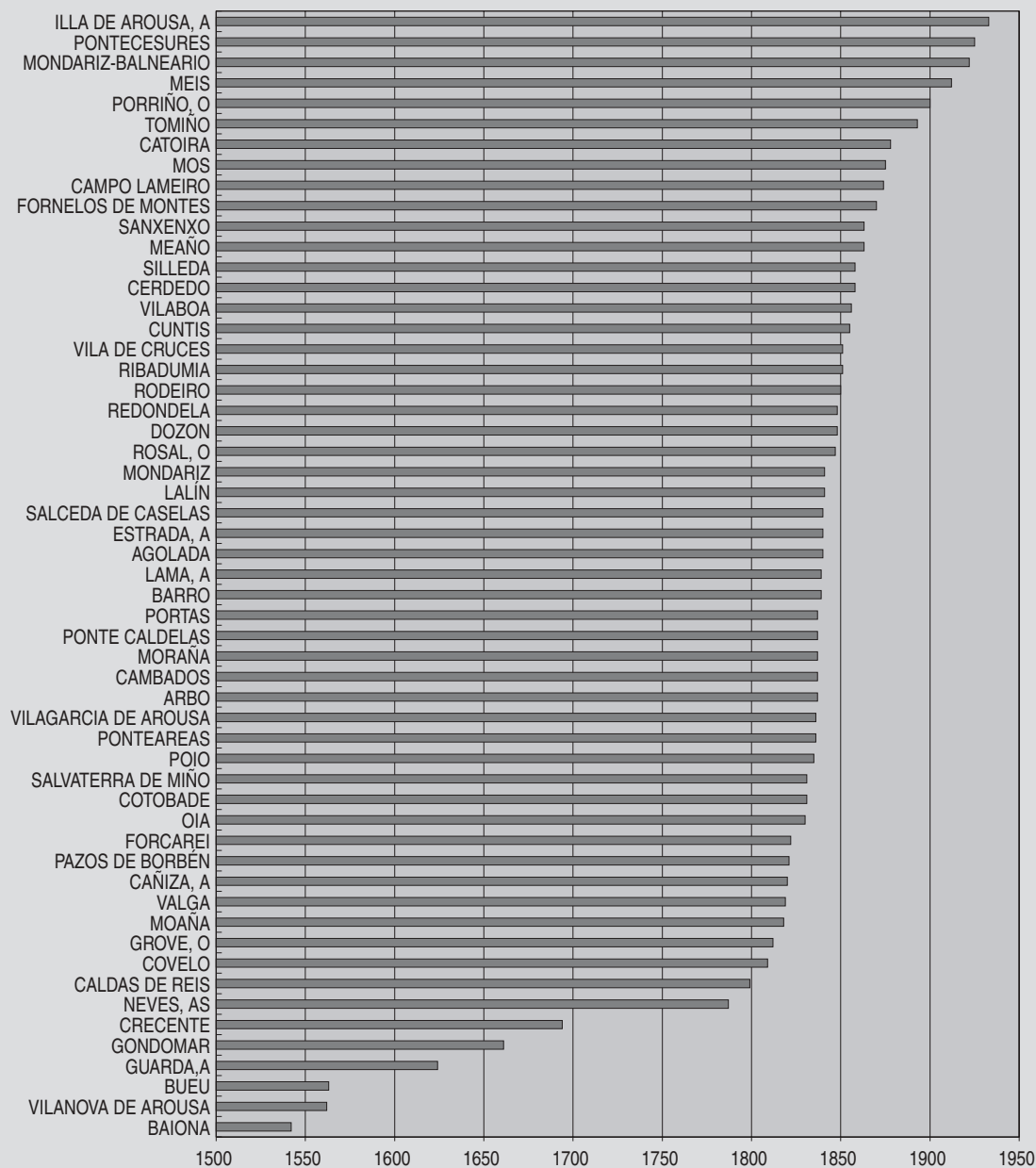
GONDOMAR	1986,1994,2002	2002	2.216	14.641
GROVE, O	1990,1992,1995,1996,1998,2002,2005	1998	3.554	21.299
GUARDA, A	1989,1990,1992,1995,1999,2003	1999	3.326	14.726
ILLA DE AROUSA, A	2004	2004	490	2.284
LALÍN	1989,2002,2004,2005	2002	2.576	14.689
LAMA, A	1986,1987,1990,1997,2000,2002,2005	2000	1.114	6.699
MARÍN	1981,1983,1990			
MEAÑO	1991,1997,1998,2002,2005	1998	1.302	8.326
MEIS	1986,1987,1994,1997,2000,2001	2000	1.117	5.139
MOAÑA	1996,2001,2004	2001	2.569	6.610
MONDARIZ	1986,1987,1994,1999,2002, 2005	1999	1.397	7.612
MONDARIZ-BALNEARIO	1989,1995,1998,1999,2002, 2005	2000	715	3.748
MORAÑA	1989,1991,2000,2005	2000	1.281	7.212
MOS	1990,1991,1994,1999,2003, 2005	2003	3.850	17.607
NEVES, AS	1990,1994,1998,2000,2002,2005	1998	1.887	8.063
NIGRÁN	1987,1990,2000,2005	2000	4.556	35.469
OIA	1992,2002	2002	816	6.928
PAZOS DE BORBÉN	1989,1992,1994,2001,2005	2001	1.259	9.157
POIO	1984,1989,1993,2001,2002,2004,2005	2001	3.904	20.860
PONTE CALDELAS	1985,1986,1988,1996,2000,2003	2000	1.334	7.376
PONTEAREAS	1986,1990,1995,1999,2004	1999	2.704	10.824
PONTECESURES	1992,2000,2003,2005	2000	1.376	10.392
PONTEVEDRA	-----	-----	-----	-----
PORRIÑO	1993,2003	2003	3.351	15.425
PORTAS	1993,2000,2005	2000	920	6.184
REDONDELA	1988,1998,2002,2005	2002	5.533	25.709
RIBADUMIA	1986,1987,1991,1997,2001,2004,2005	1997	1.179	9.510
RODEIRO	1993,1998,2003	1998	813	6.072
ROSAL, O	1991,1992,1997,1998,2002,2003,2004	1998	1.717	11.519
SALCEDA DE CASELAS	1993,1995,1999,2002,2005	2002	2.171	10.090
SALVATERRA DE MIÑO	1989,2002,2005	2002	2.197	17.332
SANXENXO	1988,1993,2000,2001,2004,2005	2001	6.692	29.513
SILLEDA	1988,1994,1999,2003	1999	2.085	8.689
SOUTOMAIOR	1987,1991,1994			
TOMIÑO	1989,1990,1991,1997,2001,2003	1997	2.658	13.014
TUI	1984,1987,2005,2006	2005	4.163	27.414
VALGA	1986,1987,1991,2002,2005	2002	1.731	13.828
VIGO	-----	-----	-----	-----
VILA DE CRUCES	1993,1995,1998,2000,2002,2005	1998	1.447	9.645
VILABOIA	1985,1986,1992,1999,2000,2001,2004	1999	1.467	10.961
VILAGARCÍA DE AROUSA	1984,1985,1986,1988,1991,2002,2003	2003	9.682	55.929
VILANOVA DE AROUSA	1983,1988,1995,1996,1999,2000,2001,2003,2005	1999	4.238	23.709

Excepto Cangas, Marín e Soutomaior, por problemas de local, a totalidade dos arquivos municipais foron xa organizados co novo cadro de clasificación e dispoñen de instrumentos de descrición informatizados.

A maior parte dos arquivos municipais recibiu actuacións de reincorporación documental e asistencia técnica entre o 2003 e 2005, coa excepción

dos antes citados, Caldas de Reis, Gondomar, Campo Lameiro e Meis.

A media do número de unidades de instalación supera as 2.100 unidades; pola súa parte a media de rexistros das bases de datos do inventario detallado dos diferentes arquivos municipais achégase ós 12.000.

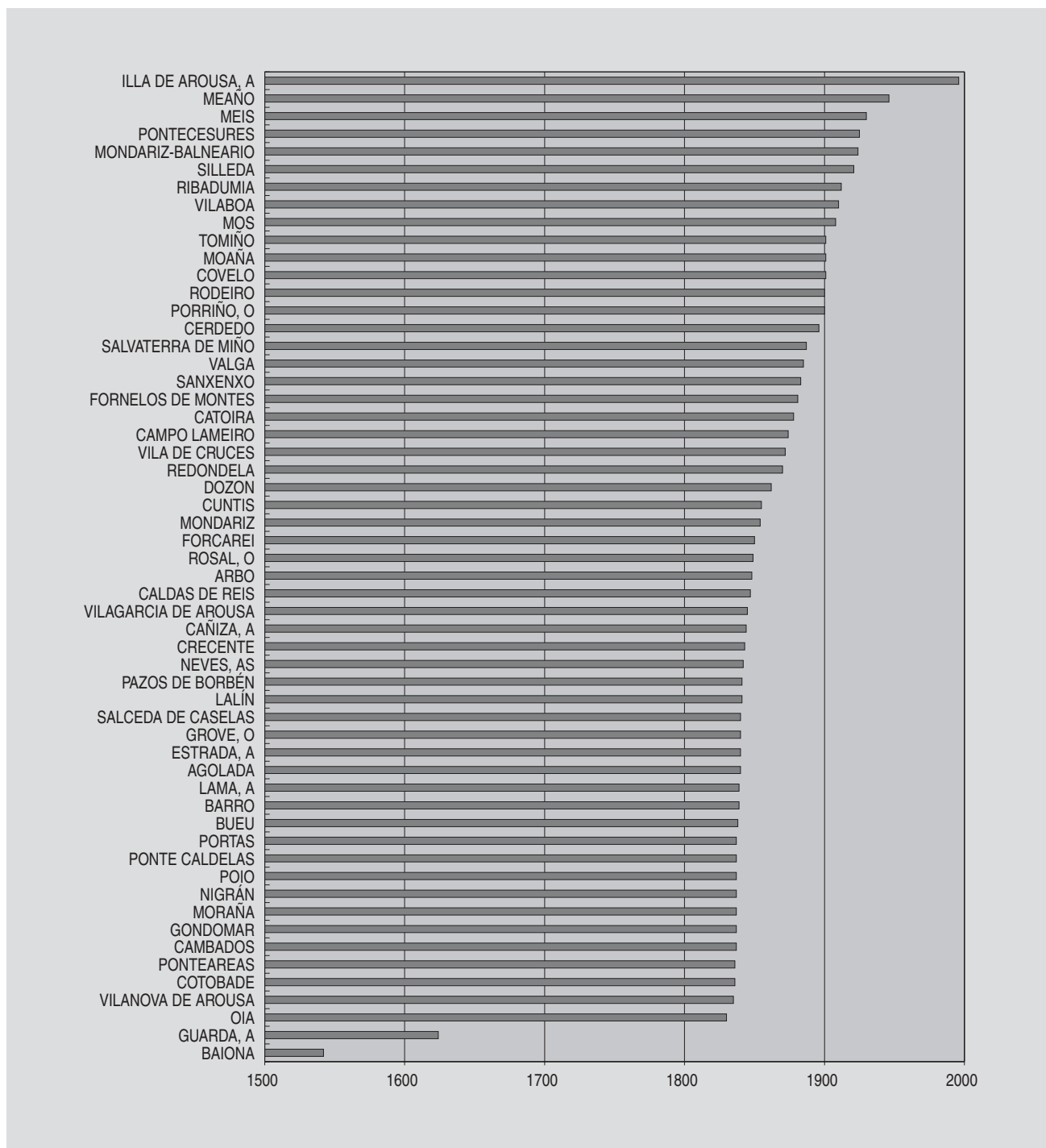

Táboa comparativa cos datos do documento máis antigo de cada concello

A práctica totalidade dos fondos documentais conservados nos concellos corresponde ós séculos XIX e XX, agás casos puntuais, só significativos polo seu número en Baiona e Gondomar.

Aínda así unha porcentaxe elevadísima corresponde ás tres últimas décadas do século XX e, en

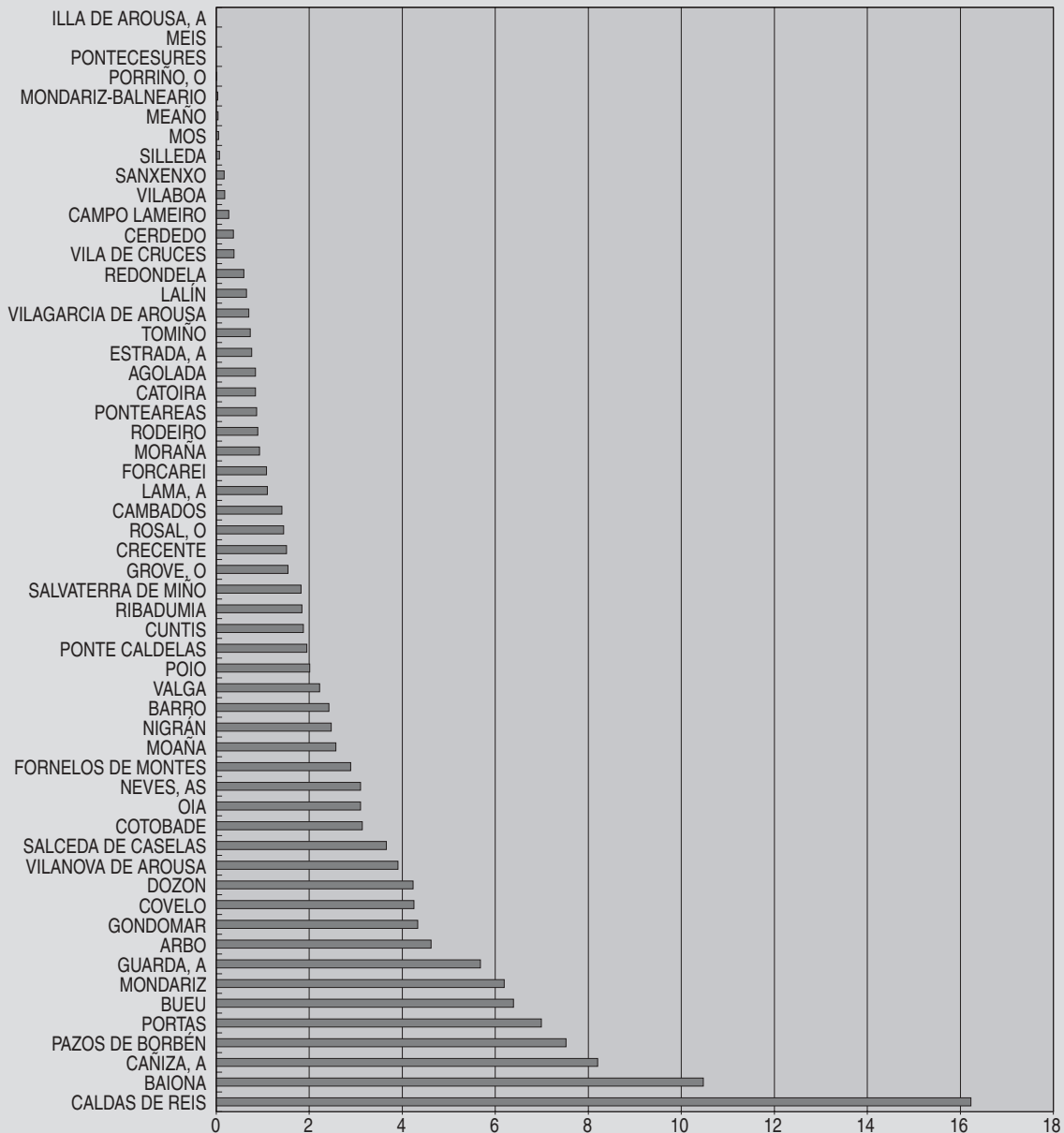
menor medida, os primeiros anos do século XXI, con documentación administrativa, na que destacan especialmente a referida á xestión e control orzamentario e o control e seguimento urbanístico e de execución de obras, tanto propias coma particulares.

Táboa comparativa cos datos do libro de actas do Pleno máis antigo conservado en cada concello

Se tomamos como referencia esta serie documental, de especial transcendencia informativa e valor xurídico e testemuñal, apreciamos que máis da metade amosan perdas sensibles nos primeiros libros de actas, que só nos casos de Baiona, A Guarda e Tui (depositados no Arquivo Histórico

Provincial) van máis alá de 1836, data de creación definitiva dos concellos constitucionais. Tamén é significativo o número de concellos nos que non se conservan actas anteriores a 1900, con causas diversas na súa perda, entre elas os incendios de casas de concellos.

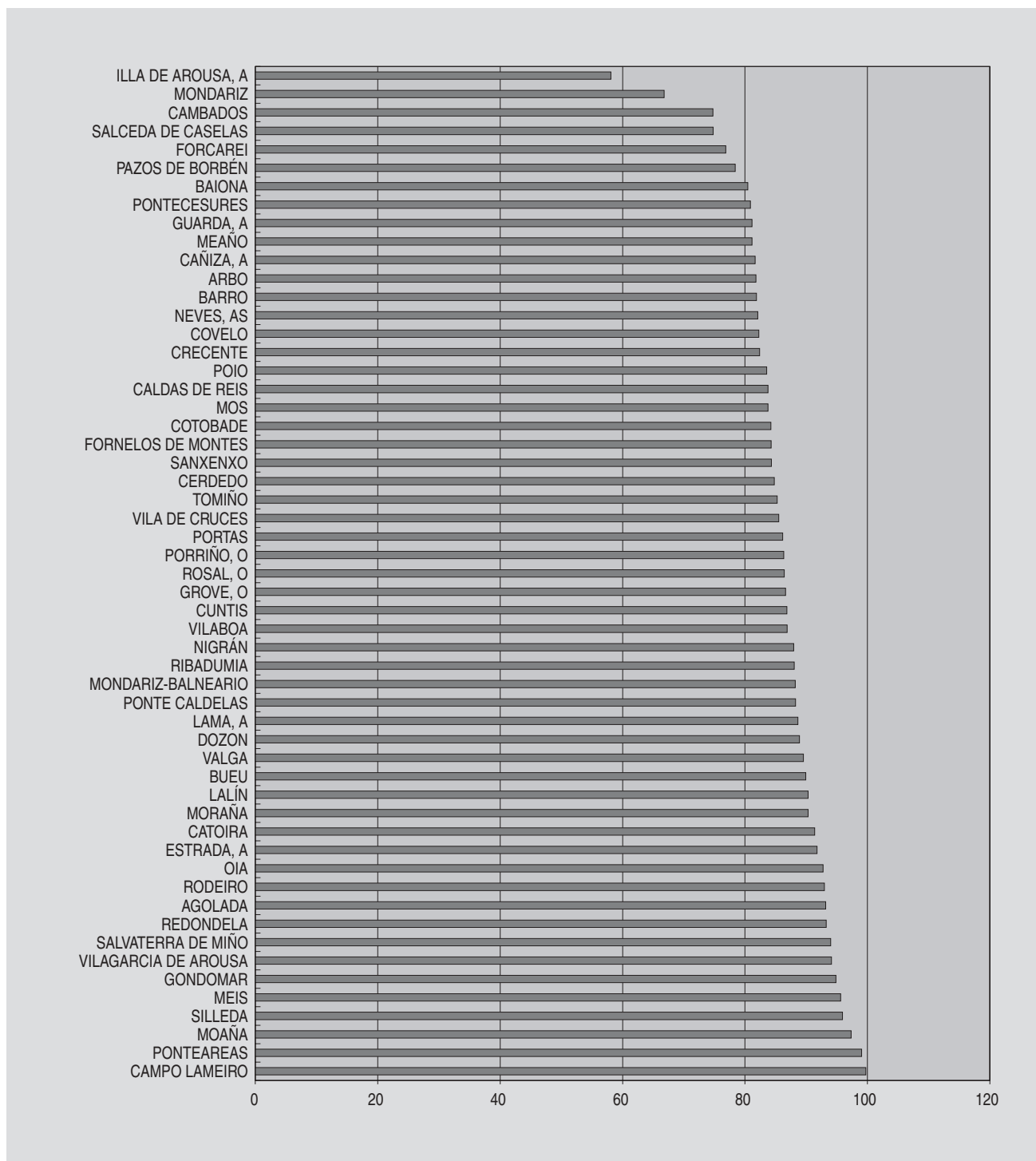

Táboa comparativa cos datos da porcentaxe documental do século XIX e anteriores

Cos datos recollidos no inventario detallado, que describe os expedientes dos diferentes arquivos pódese aproximar a porcentaxe documental dos diferentes séculos e o volume que esta representa dentro do total conservado.

A documentación anterior a 1900 – na súa maior parte do século XIX, apenas supón o 1% en 24 arquivos e soamente sobrepasa o 5% en dous: Caldas de Reis (16,2%) e Baiona (10,4%).

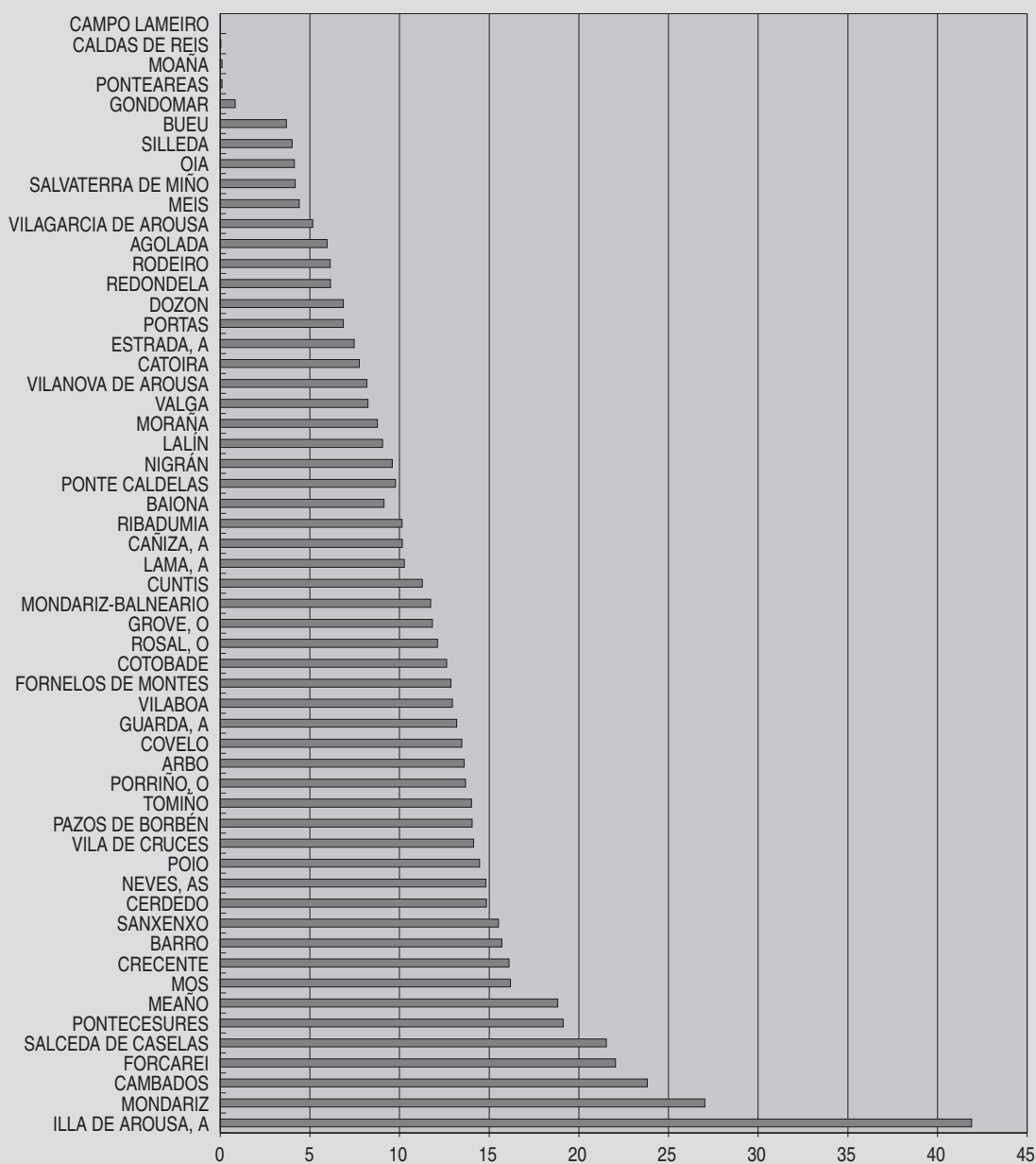
Pódese establecer unha cifra media arredor do 3% para a documentación deste tramo cronolóxico.

Táboa comparativa cos datos da porcentaxe documental do século XX

Supón evidentemente o maior volume documental da totalidade dos arquivos cunha media superior ó 85%, oscilando entre unha menor importancia porcentual nos concellos de recente creación coma a

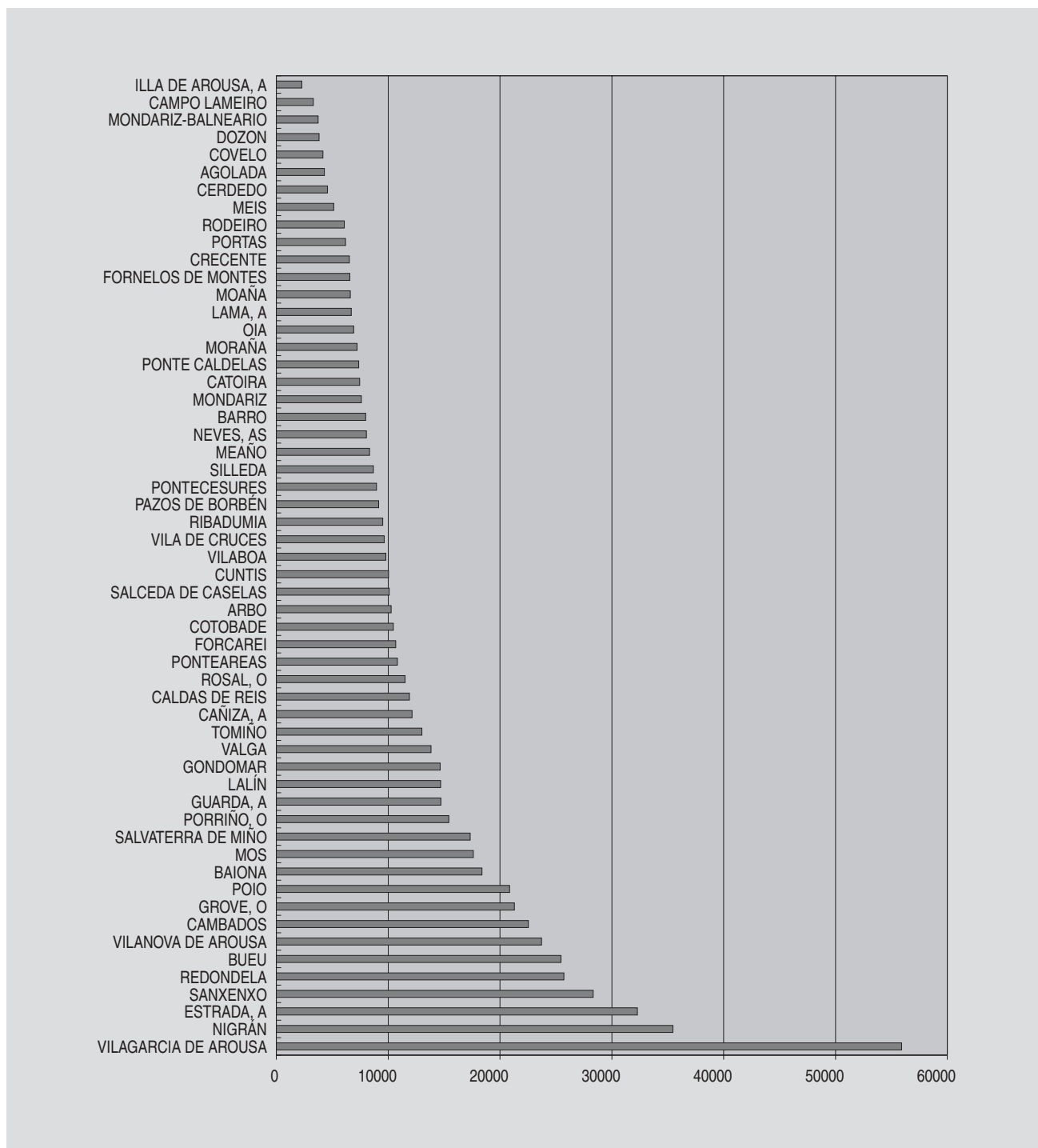
Illa de Arousa (58%) e outros nos que por non ter transferida a documentación xerada no século XXI pode chegar a alcanzar o 99%, coma nos casos de Ponteareas, Campo Lameiro ou Moaña.

Táboa comparativa cos datos da porcentaxe documental do século XXI

A pesar de ter só cinco anos de xestión a documentación do século XXI alcanza porcentaxes moi significativas cun aumento porcentual da súa importancia debido á moito maior produción documental e cunha tendencia clara a aumentar a súa importancia proporcional toda vez que non se desenvolve, polo de agora, un proceso necesario, regulado, de selección e expurgo.

En casos illados alcanza cifras moi altas coma nos da Illa de Arousa (42%) ou Mondariz (27%), reducíndose naqueles que aínda non teñen transferida a súa documentación deste século ou o fixeron nunha pequena medida. A media do conxunto dos arquivos municipais achégase o 12%. Noutro pequeno grupo apenas se teñen feito transferencias ó arquivo nos últimos anos polo que a existencia de documentos do século XXI é testemuñal.

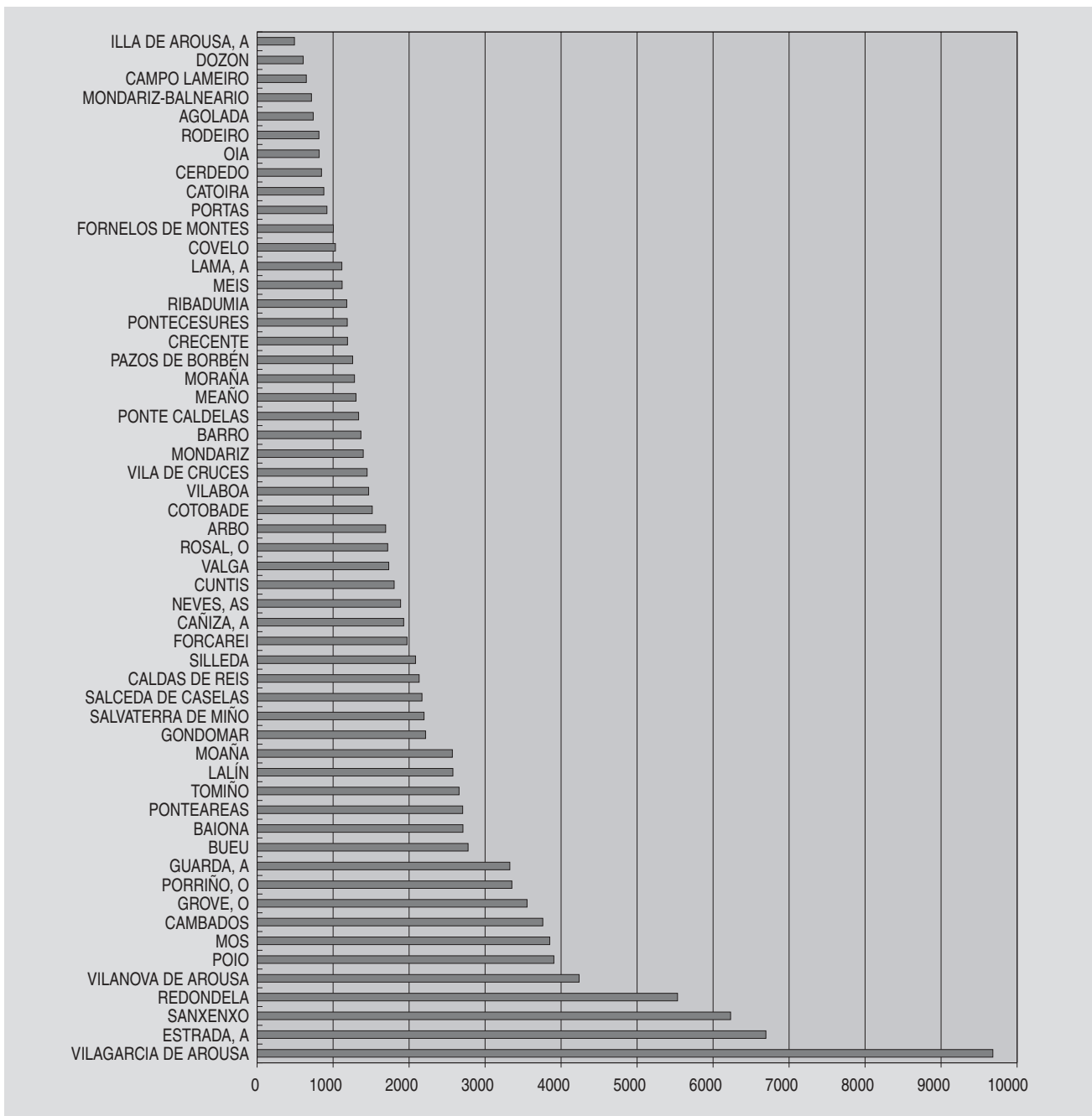

Táboa comparativa cos datos do número de rexistros de cada inventario detallado

No remate de 2005 as distintas bases de datos dos inventarios detallados de cada un dos arquivos municipais da provincia conteñen un total de 726.053 rexistros, cunha cifra media de 12.737 por arquivo que describen as distintas unidades documentais simples ou compostas. En todo caso, este

número varía en función do volume documental entre a cifra máxima de 55.928 de Vilagarcía de Arousa e os 2.284 do arquivo da Illa de Arousa.

Dentro do proceso de asistencia técnica permanente no ano 2005 creáronse un total de 85.031 rexistros novos nos diferentes arquivos municipais.

Táboa comparativa cos datos do número de unidades de instalación do arquivo

A estatística das unidades de instalación dos diferentes arquivos municipais permítenos establecer unha media por arquivos de 2.025 unidades, cun total no conxunto dos arquivos organizados de 129.840 unidades.

Tal e como se aprecia no gráfico os arquivos con máis volume son os de Vilagarcía de Arousa con 9.662 unidades, A Estrada con 6.695; Sanxenxo con 6.232 e Redondela con 5.588.

Para aproximar o que supón o proceso de asistencia técnica e reincorporación documental cómpresinalar que no ano 2005 se incorporaron os diferentes arquivos municipais nos que se traballou, vinte e sete, un total de 12.849 unidades de instalación na maior parte correspondentes a dous ou tres anos de xestión.

DIFUSIÓN

A información acerca do patrimonio conservado polas entidades locais da provincia foi sempre tarefa prioritaria e unha das razóns motoras de todo este proceso.

Dende o principio un dos obxectivos foi o de centralizar a información no arquivo da Deputación no que se dispuxo unha copia dos inventarios, somero en papel e do inventario detallado en fichas, para consulta de calquera persoa interesada. Co paso dos anos e logo da súa informatización poden consultarse as bases de datos de ambos inventarios, moito máis pormenorizadas, fáciles de manexar e de busca máis rápida e precisa. Unha das tarefas inicialmente acometidas foi

a publicación da totalidade dos inventarios dos arquivos municipais da provincia coa pretensión dobre de dar a coñecer a realidade documental de cada un deles e de servir de testemuño e á súa vez de garantía de conservación, toda vez que a súa publicación e coñecemento público complicaría a súa desaparición.

Con esta pretensión, aproveitando que dende 1986 o Servizo de Publicacións se adscribe funcionalmente ó Arquivo-Biblioteca, ponse en marcha a *COLECCIÓN "PLAN DE ORGANIZACIÓN DE ARCHIVOS MUNICIPALES"*, na que se publicaron un total de vinte títulos cos cadros de clasificación e inventario somero doutros tantos arquivos municipais organizados entre 1981 e 1992.

COLECCIÓN "PLAN DE ORGANIZACIÓN DE ARCHIVOS MUNICIPALES"

1. "Inventario del Archivo Municipal de Cotobade".
2. "Inventario del Archivo Municipal de Ponte Caldelas".
3. "Inventario del Archivo Municipal de Baiona".
4. "Inventario del Archivo Municipal de Vilanova de Arousa".
5. "Inventario del Archivo Municipal de Vilagarcía de Arousa".
6. "Inventario del Archivo Municipal de Redonde-la".
7. "Inventario del Archivo Municipal de Poio".
8. "Inventario del Archivo Municipal de Tui".
9. "Inventario del Archivo Municipal de Vilaboa".
10. "Inventario del Archivo Municipal de Bueu".
11. "Inventario del Archivo Municipal de Ribadumia".
12. "Inventario del Archivo Municipal de Meis".
13. "Inventario del Archivo Municipal de A Lama".
14. "Inventario del Archivo Municipal de Pontearreas".
15. "Inventario del Archivo Municipal de Cerdedo".
16. "Inventario del Archivo Municipal de Soutomaior".
17. "Inventario del Archivo Municipal de Caldas de Reis".
18. "Inventario del Archivo Municipal de Valga".
19. "Inventario del Archivo Municipal de Cambados".
20. "Inventario del Archivo Municipal de Nigrán".

No ano 1996, logo da modificación das actuacións pola aplicación do novo cadro de clasificación a nivel nacional, foi substituída esta colección por unha nova, denominada ***PATRIMONIO DOCUMENTAL DA PROVINCIA DE PONTEVEDRA***, que segue editándose na actualidade, cun total de

62 títulos e outros tres en imprenta, que recollen no só os cadros de clasificación e o inventario somero dos arquivos municipais, senón tamén os doutros fondos documentais organizados polo Servizo Técnico do Patrimonio Documental

COLECCIÓN PATRIMONIO DOCUMENTAL DA PROVINCIA DE PONTEVEDRA

1. "Inventario do arquivo do Concello de Mondariz".
2. "Inventario do arquivo do Concello de Gondomar".
3. "Inventario do arquivo do Concello de Salceda de Caselas".
4. "Inventario do arquivo do Instituto de Pontevedra".
5. "Inventario do arquivo do Concello de Silleda".
6. "Inventario do arquivo do Concello de Campo Lameiro".
7. "Inventario do patrimonio documental das Entidades Locais Menores de Galicia".
8. "Inventario do arquivo do Concello de Agolada".
9. "Inventario do arquivo do Concello de Catoira".
10. "Inventario do arquivo do Concello de Tomiño".
11. "Inventario do arquivo do Concello de Mos".
12. "Inventario do arquivo do Concello de As Neves".
13. "Inventario do arquivo do Concello de O Grove".
14. "Inventario do arquivo do Concello de Covelo".
15. "Inventario do arquivo do Concello de Crecente".
16. "Inventario do arquivo do Concello de A Guarda".
17. "Inventario do arquivo do Concello de O Rosal".
18. "Inventario do arquivo do Concello de Forcarei".
19. "Inventario do arquivo do Concello de Arbo".
20. "Inventario do arquivo do Concello de Meaño".

21. "Inventario do arquivo do Concello de Mondariz-Balneario".
22. "Inventario do arquivo do Concello de Dozón".
23. "Inventario do arquivo do Concello de Vila de Cruces".
24. "Inventario do arquivo do Concello de Barro".
25. "Inventario do arquivo do Concello de Rodeiro".
26. "Inventario do arquivo do Concello de Cuntis".
27. "Inventario do arquivo do Concello de Portas".
28. "Inventario do arquivo do Concello de Sanxenxo".
29. "Inventario do arquivo do Concello de Moaña".
30. "Inventario do arquivo do Concello de Ponteareas".
31. "Inventario do arquivo do Concello de Moraña".
32. "Inventario do arquivo do Concello de Cotobade".
33. "Inventario do arquivo do Concello de Ponte Caldelas".
34. "Inventario do arquivo do Concello de Vilanova de Arousa".
35. "Inventario do arquivo do Concello de Ribadumia".
36. "Inventario do arquivo do Concello de Cambados".
37. "Inventario do arquivo do Concello de Caldas de Reis".
38. "Inventario do arquivo do Concello de Pazos de Borbén".
39. "Inventario do arquivo do Concello de A Cañiza".
40. "Inventario do arquivo do Concello de Meis".
41. "Inventario do arquivo do Concello de Vilaboa".
42. "Inventario do arquivo do Concello de Poio".
43. "Inventario do arquivo do Concello de Cerdedo".
44. "Inventario do arquivo do Concello de A Lama".
45. "Inventario do arquivo do Concello de Valga".
46. "Inventario do arquivo do Concello de Oia".
47. "Inventario do arquivo do Concello de Salvaterra de Miño".
48. "Inventario do arquivo do Concello de Lalín".
49. "Inventario do arquivo do Concello de Redondela".
50. "Inventario do arquivo do Concello de Fornelos de Montes".
51. "Inventario do arquivo do Concello de A Estrada".
52. "Inventario do arquivo do Concello de Porriño".
53. "Inventario do arquivo do Concello de Baiona".
54. "Inventario do patrimonio documental das "Hermandades de Labradores y Ganaderos" de Pontevedra".
55. "Inventario do arquivo do Concello de Vilagarcía de Arousa".
56. "Inventario do arquivo do Concello de Ponteareas".
57. "Inventario do arquivo do Concello da Illa de Arousa".
58. "Inventario do patrimonio documental Xulgados de Paz: Vol. I: A-M. Vol II: N-V".
59. Inventario do arquivo do Concello de Bueu.
60. Inventario do arquivo da Cámara Agraria Provincial.
61. Inventario do arquivo do Concello de Nigrán.
62. Inventario do arquivo do Concello de Tui.

Ó longo destes anos, en relación con esta actividade, podemos resaltar tamén a publicación dos seguintes artigos:

- "Plan de Ordenación de los archivos de la provincia de Pontevedra". Revista PONTEVEDRA: Estudios Provinciais. 1-2.
- "La Diputación de Pontevedra y el Plan de Organización de archivos municipales". Actas del I Congreso Nacional de Archiveros y Bibliotecarios de la Administración Local. Elche.
- "Archivos de la provincia de Pontevedra. Situación actual". Actas das Primeiras Xornadas de Arquivos, Bibliotecas, Centros de Documentación e Museos de Galicia.
- "Situación de las Bibliotecas Públicas Municipales de la provincia de Pontevedra". Actas das Primeiras Xornadas de Arquivos, Bibliotecas, Centros de Documentación e Museos de Galicia.
- "El Plan de Organización de Archivos Municipales de la Provincia de Pontevedra". Situación actual. Revista PONTEVEDRA: Estudios Provinciais. 3.

- "Pontevedra. Bibliotecas municipales. Situación actual". Revista PONTEVEDRA: Estudios Provinciais. 3.
- "Soutomaior e Fornelos" Revista PONTEVEDRA: Estudios Provinciais. 6.
- "Disposición material dos arquivos da administración local na provincia de Pontevedra". Revista PONTEVEDRA: Estudios Provinciais. 6.
- "Arquivos municipais do Condado" Revista PONTEVEDRA: Estudios Provinciais. 8-9.
- "Os fondos documentais dos arquivos municipais: o caso da provincia de Pontevedra" Revista PONTEVEDRA: Estudios Provinciais. 8-9.
- "Arquivos municipais de O Condado" Revista SOBEROSUM: Revista de Estudios Museo Municipal de Ponteareas. I.
- "Arquivos municipais da comarca do Paradanta" Revista PONTEVEDRA: Estudios Provinciais. 10.
- "Arquivos municipais na comarca do Deza" Revista PONTEVEDRA: Estudios Provinciais. 11.
- "Os arquivos dos Xulgados de Paz" Revista PONTEVEDRA: Estudios Provinciais. 12.

“www.depontevedra.es”

“www.arquivos.depontevedra.es”

A creación dunha páxina web oficial da Deputación provincial de Pontevedra posibilitou ofrecer unha información actualizada do Servizo Técnico do Patrimonio Documental e dos resultados das súas actuacións en arquivos municipais, xulgados de paz, entidades locais menores e outros arquivos, cunha información técnica suficiente, práctica e gráfica, dentro do espazo reservado ó Servizo do Patrimonio Documental e Bibliográfico.

De cada arquivo organizado polo Servizo Técnico do Patrimonio Documental ofrécese unha pequena guía, cunha ficha técnica e a información sobre o local -incluíndo o plano- e a documentación, complementado coa información gráfica do proceso de organización, dende o estado inicial ata a súa realidade actual. Todo isto complementábase coa edición en PDF, debidamente actualizada e posta ó día, do cadro de clasificación e inventario somero de cada un deles.

Todo este elevado volume trata de completarse coa información sobre a heráldica dos concellos e sobre todo coa Guía do Patrimonio Documental da Provincia de Pontevedra, que achega información da totalidade dos fondos que podemos atopar na maioría dos arquivos da provincia de Pontevedra, descrito de acordo coa Norma ISAD(G).

FORMACIÓN

Outro proceso continuado que se vén desenvolvendo ten relación coa formación do persoal nunha dobre vía: por un lado coa coordinación e dirección técnica do numerosísimo persoal contratado nos diferentes anos, que levan a cabo directamente os procesos de organización e descrición dos fondos documentais e que ademais dos coñecementos teóricos reciben, especialmente, unha experiencia práctica notable que lles permite un pormenorizado coñecemento dos arquivos municipais.

Outra liña formativa básica desenvólta nos últimos anos vai dirixida ó propio persoal dos concellos no gallo de garantir a conservación e o aproveitamento dun traballo e esforzo realizado.

Nesta liña veñen desenvolvéndose dende o ano 1999 cursos de formación de funcionarios baixo as denominacións “Curso de arquivo na Administración”, organizado mediante convenios entre FEGAMP e CPAM, e impartido polo Servizo Técnico do Patrimonio Documental nos anos 1999 e 2000; máis recentemente, nos anos 2003, 2004 e 2005, impartíronse outros baixo a denominación “Os arquivos municipais”, tanto en Pontevedra,

coma en Porriño, Pontearreas, Cambados ou na Estrada, englobados no Plan Agrupado de Formación Continua para persoal da administración local. Estes cursos nos que teñen participado case un cento de traballadores dos concellos organízanse cos obxectivos xenéricos de contribuír á formación do persoal dos concellos; mellorar a formación específica en materia de arquivística e tratamento documental; mellorar a calidade do servizo ós cidadáns en relación coa información e incentivar a adscrición de persoal nos respectivos arquivos dos concellos.

Así mesmo, fórmulanse uns obxectivos específicos de que o persoal dos diferentes concellos coñezan a realidade arquivística actual, especialmente a nivel provincial (sistemas, realidades, lexislación, actuacións...); saiban de conceptos básicos de arquivística; coñezan os procesos técnicos precisos para a organización de arquivos municipais, e, de xeito especial, o cadro de clasificación para arquivos municipais en uso na provincia; coñezan os instrumentos de descrición existentes nos diferentes arquivos, así como o seu aproveitamento e mantemento e coñezan e manexen o programa informático usado no arquivo da Deputación de Pontevedra e nos arquivos municipais desta provincia.

Estes cursos desenvólvense cunha metodoloxía eminentemente práctica, de forma descentralizada, a nivel comarcal, cunha duración de 25 horas. Previamente lévase a cabo unha selección dos aspirantes en base á súa relación e implicación directa no funcionamento do arquivo, ata alcanzar grupos reducidos de 12 a 15 persoas por curso, para garantir un mínimo aproveitamento.

Inclúen estes cursos teoría arquivística sobre definición de arquivo, tipos de arquivos e documento. Sistemas de arquivos nacional, autonómico e local. Lexislación do patrimonio documental e regulamentos. Organización de arquivos municipais e descrición documental. Así mesmo, engloban a teoría e práctica sobre o programa informático CLARISA. Información e manexo; Estrutura da bases de datos e actualización. Buscas e utilidades. Préstamo.

Como complemento destas actuacións específicas o Servizo de Patrimonio Documental e Bibliográfico organiza actividades formativas entre as que destacamos as Xornadas de Historia, dedicadas a temas específicos; as Xornadas de Heráldica, dedicadas a difusión da heráldica, especialmente municipal; ou os “Cursos de Restauración de Papel”, impartidos para mellorar a formación dos arquivistas e estudantes de restauración en relación co soporte material máis xeralizado nos documentos.

